

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

4. V. Resurrectio sit mutatio instantanea.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Ephes. 4.

Luc. 20.
Beda
Chrysost.
Euthym.

D. Thom.

Ciuit. c. 17. ubi refert, quosdam dixisse resurrecturos omnes in sexu virili (quem errorem aliqui tribuunt Armenis) propterea quod Paulus ad Ephes. 4. dixit. *Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Quorum sententiam ipse rejicit. Primo, quia distinctio sexuum non ad viciū, sed ad naturam pertinet. Et quamvis ad veterem vsum futura non sit, potest tamen deferuire ad decorem, & ut laudetur Dei sapientia, atque clementia, qui & quod non erat fecit, & liberauit à corruptione, quod fecit. Secundo, quia Christus interrogatus à Saducæis, cuius in resurrectione futura esset vxor illa, quæ septem viros habuerat, non respondit in eo statu non esse futuros viros, & feminas, sed non futuras nuptias; supponens potius futuras tunc feminas, non tamen ad vsum nuptiarum. Quod argumentum eodem modo ponderauit Beda Lucæ 20. ubi eandem sententiam docet. Indicauit etiam Chrysost. homil. 71. in Marth. & clarius Euthym. suo cap. 53. dicens. *Neque viri matrimonium contrahent, neque mulieres nuptui tradentur.* Et notat, Lucam addidisse, *Neque amplius mori poterunt. Quia nuptia propter mortem facta sunt, & loco mortuorum alij generantur, ubi autem non est mors, iam neque nuptia sunt.* Quæ verba optime confirmant, quod intendimus: caute tamen legenda sunt. Quia nuptia etiam in statu innocentie fuissent, vnde non tantum propter mortem introductæ, sed propter multiplicandos homines, donec impleteretur numerus electorum. Ex quo potest eadem proportionem ratio confici. Quia post generalem resurrectionem iam erit numerus electorum impletus: non ergo erunt nuptia necessaria. Manebit tamen sexuum distinctio propter alias causas. Terciam rationem addit D. Thom. in 4. distinct. 44. qu. 1. art. 3. quæstionum. 3. Quia ad perfectam resurrectionem oportet, ut redeat idem numero homo secundum omnes conditiones, quas postulat talis natura non solum specifica, sed etiam individualis. Sed hanc sexuum diuersitatem postulat in primis ipsa natura specifica, cuius diuersi gradus implentur per huiusmodi varietatem. Deinde talis indiuidua natura, sicut postulat certum temperamentum, & dispositionem, ita & sexum determinatum, ergo. Vltimam rationem adiungere possumus, quia vel omnes homines resurgent vnius sexus, vel nullius. Hoc posterius dici nullo modo potest, si pro constanti supponamus illa corpora futura esse organica, & vere humana, ac integra, & non monstrosa, nec mutila. Nam si propter fictam quandam honestatis speciem, quis existimet priuanda esse corpora gloriofa sua integritate, & naturali compositione: eadem ratione dici posset, non habitura multa alia membra quæ turpitudinem præ se ferunt, aut pudorem. Si autem primum dicatur, inquiri, cur vnus sexus retinendus sit, & reijciendus alius? Nunquid propter vitandam concupiscentiam, & pudorem? Sed hoc nullius momenti est, quia in statu innocentie nullus erat pudor, neque concupiscentia inordinata, propter summam animæ rectitudinem, & naturæ integritatem: ergo multo minus est, quod in resurrectione timeatur. Dices hoc solum procedere in Sanctis, non vero in damnatis. Respondetur, primum nullum esse incommodum, quod illi pudore afficiantur. Deinde illi etiam non patientur concupiscentiæ motus, nam suo modo habebunt corpora, quæ ab intrinseco alterari non possint, sed solum ab igne, & aliis agentibus externis, quæ fuerint instrumenta diuinæ iustitiæ. Adde eos tanta tristitia, ac dolore afficiendos esse, ut nullus eis futurus sit voluptatis & concupiscentiæ locus. Vel fortasse reijciatur sexus foemineus, quia imperfectus: ut enim Aristoteles dixit, foeminae sunt ex quodam defectu naturæ. Sed neque hoc dici potest, tum quia ad perfectionem vniuersalis naturæ pertinet ipsa varietas rerum, etiam in perfectione sint inæquales. Tunc et-

A iam, quia licet sexus virilis ex suo genere perfectio sit: tamen etiam sexus foemineus est per se intentus à natura. Vnde non dicitur esse ex defectu naturæ, quia sit monstrosus, aut per accidens: sed quia in eo generatio naturalis est minus perfecta, ergo serua-bitur eadem diuersitas in perfectissimo statu naturæ. Quod ergo Paulus dixit, omnes resurrecturos in virum perfectum, non propter sexum, sed propter perfectionem ætatis, & iudicij dictum est, ut Ambrosius ibi exponit. Vnde nomine viri, foeminae etiam comprehenduntur, sicut illo Psalmo. *Beatus vir, qui timet Dominum,* ut Hieronymus, & Aug. exposuerunt. Patres vero citati solum sentiunt, non esse futuram sexuum diuersitatem, quoad vsum, sed quoad substantiam.

Ex quo vltius inferre possumus, quamuis non sit simpliciter necessarium ad veram resurrectionem substantialem, ut seruetur idem sexus in eo, qui resurgit: pertinere tamen maxime ad perfectionem resurrectionis. Priorem partem probat ratio dubitandi in principio facta, & quia sine dubio posset Deus eundem hominem transmutare ab vno sexu in alium, seruata identitate numerica substantiali, ergo posset etiam suscitare eundem numero hominem in alio sexu, ergo tunc esset vera resurrectio. Posteriori vero partem probant omnia, quæ eduximus de futura resurrectione. Nam ex illis constat, hoc pertinere ad maiorem quandam identitatem eius, qui resurgit, & ad statum quasi connaturalem, qui in resurgente requiritur. Quia licet resurrectio in modo sit supernaturalis: tamen terminus eius res naturalis est (præcise loquendo de substantiali resurrectione) & ideo, ut perfecta sit, connaturalem in suo termino requirit statum.

SECTIO IV.

Vtrum resurrectio sit mutatio instantanea.

HAc in re nulla est difficultas, quod attinet ad substantialem ipsam mutationem. Non enim est dubium, quin possit fieri in instanti, & quod hic modus sit maxime proprius, & accommodatus tali mutationi. Nam si generatio substantialis sit in instanti, multo magis resurrectio. Item primi hominis productio facta est in instanti, ergo & resurrectio de se est mutatio instantanea: est enim eadem ratio. Nā in vtraque actione facta est vnio totius animæ cum corpore, per diuinam virtutem. Dico autem hunc modum esse possibilem, & magis accommodatum ex natura rei tali mutationi. Quia si Deus vellet vnire animam corpori successiue, non dubito quin de potentia absoluta id facere posset. Nam licet anima indiuisibilis sit, & tota simul necessario vniri debeat cui vnitur, tamen hoc ipso quod ex parte corporis est extensio, & diuisibilitas, potest ratione illius successiue fieri vnio, altero ex duobus modis. Primo, ut vnio in primo aliquo instanti fiat in aliqua certa, ac determinata parte corporis, & deinde successiue extendatur ad reliquas. Secundo ut in nullo primo instanti intrinseco fiat vnio animæ, cum determinata parte corporis: sed successiue, & in tempore fiat. Neuter enim modus inuoluit contradictionem, tamen posterior est aperte præter naturam rerum substantialium, præsertim viuentium: prior vero modus nec est consentaneus diuinæ virtuti, quæ quantum in se est, perfecte & efficaciter efficit actiones suas, quando ex parte illarum non est repugnancia: nec etiam est consentaneus ipsi actioni & termino eius: est enim substantialis, & ut sit perfectus, postulat certam quantitatem, in qua totus redeat.

Itaque de substantiali mutatione non est difficultas: de mutatione vero accidentali, quam necesse est substantiali coniungi, ut fabricetur, & suis organis

Mutatio
substantialis
in resurrectione
instantanea sit.

1. Cor. 15.
Hieronym.

Theodor.
Occumen.
Anselm.
Greg. Nys.

nis corpus disponatur, ut ad animam recipiendam aptum sit, dubitari potest. Nam Aug. Epist. 49. q. 1. significat totum hoc futurum esse in instanti: imo (quod difficilius est) etiam materia, ex qua componendum est corpus, variis in locis dispersa sit, eadem celeritate fore corpus fabricandum, ac si tota esset simul. Et ita exponit verba illa 1. ad Cor. 15. *In momento, in ictu oculi, &c.* Quae verba tractans etiam Hieronymus epist. 152. ad Minerium. *Non inquit saltem in brevi spatio, sed in atomo, & in puncto temporis, atque momento.* Et idem sentit Theod. Occumenius, Anselmus, & alij 1. ad Cor. 15. & 1. ad Thessal. 4. & Gregor. Nysen. oratione 3. de resurrect. In contrarium vero est, quia hac mutatio accidentalis videtur intrinsece petere successionem.

Quocirca in hac mutatione accidentali distinguere oportet. Nam quaedam fit solo motu locali, quae valde remote concurrunt, ut est congregatio materiae, seu cinerum in locum resurrectionis aptum: & hac successione fieri postulat, & ita fiet, quamvis brevissimo tempore. Quia vel aliter fieri non potest, vel (si quo modo potest) non oportet multiplicare miracula sine necessitate, praesertim cum Paulus qui dixit, *In momento, dixit, In ictu oculi*, quod brevissimam temporis moram significat. Alia mutatio fit sola alteratione, ut est intentio, vel temperamentum qualitatatum: & haec (si per se tantum consideretur) non est dubium, quin possit fieri in instanti, quanquam ratio resurrectionis ex se considerata, hoc non requirit. Quia licet ponamus hanc mutationem successione fieri, in termino eius fieret in instanti resurrectio. Neque hoc etiam pugnaret cum sententia Apostoli, quia posset illud tempus esse brevissimum. Nihilominus tamen, si consideremus virtutem Dei infinitam, probabile est, de facto non futuram successionem in hac mutatione praecise considerata. Quia qualitates, quae per hanc mutationem fiunt, non requirunt per se successionem in sua productione: sed solum ratione resistentiae, quam agens non potest subito superare, respectu autem infinitae potentiae Dei nulla est resistentia in contrariis qualitatibus, & ideo in hac mutatione praecise considerata, nulla est successio necessaria.

Alia vero est mutatio, quae licet alteratio sit, habet tamen quandam mutationem localem coniunctam, ut est rarefactio, & condensatio. Et de hac nihil non est dubium, quin natura sua, & seclusis aliis miraculis petat successione fieri. Quia non fit sine aliqua mutatione licet, tum ipsius corporis, quod condensatur, & rarefit: tum corporis ambientis, quod vel alteri corpori cedit, quando rarefit, & maiorem locum occupat; vel ad replendum vacuum accedit, quando aliud per condensationem ad minorem locum contrahitur. Ex quo fit, ut ratio resurrectionis per se non requiratur, ut hac mutatio in instanti fiat. Quia resurrectio non postulat plura miracula, quam sint necessaria, ut idem, quod ceciderat, resurgat. At vero hoc miraculum non est necessarium, quia licet organizatio ratione condensationis, & rarefactionis breui tempore fiat, nihilominus in termino eius resurget in instanti idem homo.

An vero de facto mutatio haec futura sit in instanti, nec ne, inter Scholasticos controuersum est. Aliqui enim affirmant, ut Scot. in 4. dist. 43. q. 5. Durand. q. 4. Palud. q. 4. Scotus q. 2. art. 3. Qui tamen inter se dissident in explicando, quomodo possit localis mutatio in instanti fieri. Durandus enim existimat id esse impossibile, & ideo conatur inquirere modum, quomodo id fiat sine loci mutatione. Sed id non assequitur, quia reuera non potest, ut Scotus satis ostendit. Neque etiam quod Paladus dicit, satisfacit, scilicet hanc mutationem fieri, ut comitantem generationem, vel corruptionem, & ideo posse fieri in instanti, ut ipse latius declarat. Non inquam satisfacit, quia si quod generatur est densius, vel rarius,

Fr. Suarez tom. 1.

A quam erat illud, ex quo genitum est, semper manet eadem difficultas, quomodo in instanti generari possit sine praui dispositione, quandoquidem necesse est, ut maiorem vel minorem locum occupet. Scotus ergo admittit motum localem diuina virtute fieri in instanti: & in re idem dicit Scotus, corrigit tamen modum loquendi, ut scilicet, non sit motus, sed mutatio. Alij vero Theologi negant hanc mutationem fieri in instanti, sed tempore brevissimo. Ita sentit Viguerius in Instit. cap. 21. §. 2. vers. 3. qui tamen falso nititur fundamento. Existimant enim hanc organizationem ministerio Angelorum esse faciendam, quod est sine fundamento dictum, & contra ceteros Theologos, qui solam congregationem cinerum, quae per motum localem fit, Angelis concedunt. Sed de hac re postea.

In praesenti ergo dubitatione verum existimo, posse Deum hanc organizationem facere in instanti, ut in simili quaestione dixi supra tractando de Christi conceptione, ubi explicui modum, quo intelligi potest mutatio loci in instanti, quae ibi intercedit. Est enim eadem omnino ratio in praesentia, quare non est, quod plura hac de re addamus. An vero Deus sit usus hac potestate, & facturus hoc miraculum in generali resurrectione hominum, incertum est. Nam Scriptura, quae de hoc loquuntur, interdum indicat successionem, ut Ezech. 37. interdum subitam mutationem, quae brevissimum tempus admittit. Ita etiam loquuntur Patres supra citati, & expositores omnes. Nec videtur vlla sufficiens necessitas ad multiplicanda miracula. Et ita probabilem hanc partem existimo: tamen etiam contraria potest facillime defendi. Nam cum in eo opere Deus immediate operetur sua infinita virtute, ad illius decorem, & manifestationem pertinet, ut sine vlla mora operetur. Itē quia alias oporteret ibi fieri aliquas transmutationes substantiales medias, quod non videtur expediens. Est ergo probabile, hanc mutationem in instanti fieri. Illud tamen est certum, siue fiat in instanti, siue in tempore: tamen in quodam instanti terminari, & compleri, in quo simul sit vnio animae cum corpore. Vnde valde errant, qui cum admittant organizationem fieri in instanti, dicunt nihilominus duratione antecedere vnionem animae ad corpus. Sunt. n. haec pugnantia. Quia vel illa organizatio pertingit vsque ad vltimam dispositionem, & ita in eodem instanti inducitur forma, vel non pertingit, & ita non tota organizatio fit in instanti, cum aliquid sit illi addendum in alio tempore, vel instanti.

SECTIO V.

Utrum resurrectio sit supernaturalis mutatio, a physica generatione essentialiter distincta.

Ratio dubitandi esse potest. Quia si substantialem mutationem consideremus, nihil in ea videtur diuersum ab ea naturali actione, quae in hominis generatione anima corpori vnitur. Nam in primis terminus integer est idem: & similiter terminus formalis, quia tam anima, quam vnio animae ad corpus est eadem, seu eiusdem speciei, & naturalis omnino. Rursus vtraque actio fit in instanti, & vtraque, quatenus est vnio ad materiam, pendet ab illa, vtriusque quoque principium immediatum est Deus. Nam licet in generatione naturali agens proximum attingat dispositiones vltimas: non tamen attingit immediatē vnionem, quae est modus ipsius animae, & spiritualis, sicut illa: ergo nihil est, in quo possit vna mutatio ab alia essentialiter differre. Confirmatur, & explicatur haec ratio. Nam postquam Deus aliquē suscitauit, eadem actione continuata, ac durante conseruat illam vnionem animae, & corporis, quia illam fecit in primo instanti resurrectionis (nulla enim alia actio est necessaria, neque oportet sine causa il-

Viguer.

Organizatio in resurrectione, an debet in instanti fieri.

Ezech. 37.

Scotus.
Durand.
Palud.
Scotus.

R r

148